

การสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียงของพรรคพลังธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร

นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-290-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019465

019465

i17361072

THE FORMATION AND MAINTENANCE OF POLITICAL POWER BASE OF
PALANGDHARMA PARTY IN BANGKOK METROPOLIS

Mr. Chaiwat Chuenkosum

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Government
Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-290-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียงของพรรคสังคมนิยมในเขต

กรุงเทพมหานคร

โดย

นายชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม

ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

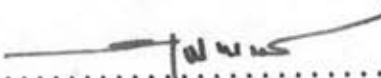
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ จรุง สุกภาพ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตธนาวิรักษ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ชัชวาลย์ ชื่นโกสุม : การสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียงของพรรคพลังธรรมในเขต
กรุงเทพมหานคร (THE FORMATION AND MAINTENANCE OF POLITICAL POWER
BASE OF PALANGDHARMA PARTY IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา :
รศ.ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, 240 หน้า. ISBN 974-583-290-1

การศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียงของพรรคพลังธรรมในเขต
กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าพรรคพลังธรรม มีวิธีการสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียง
ในเขตกรุงเทพมหานครได้อย่างไร

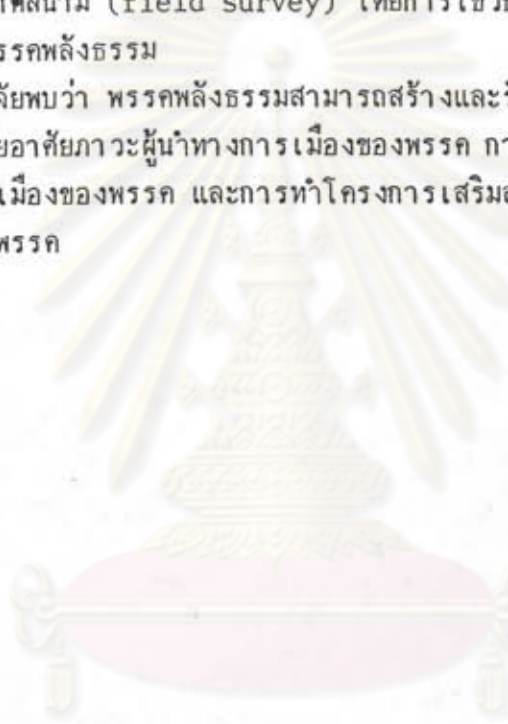
วิธีในการศึกษาวิจัย แบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

1. การวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง (survey literature)

2. การวิจัยภาคสนาม (field survey) โดยการใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ (interview)

ซึ่งมีกลุ่มข้อมูลคือสมาชิกพรรคพลังธรรม

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า พรรคพลังธรรมสามารถสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียงในเขต
กรุงเทพมหานครไว้ได้โดยอาศัยภาวะผู้นำทางการเมืองของพรรค การจัดองค์การทางการเมือง
ของพรรค โรงเรียนการเมืองของพรรค และการทำโครงการเสริมสร้างภาพลักษณ์อันเป็นที่ยอมรับ
ของฐานคะแนนเสียงของพรรค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... การปกครอง
สาขาวิชา ..... การปกครอง
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติต ..... ชัชวาลย์ ชื่นโกสุม
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม .....

##C430011 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: PALANGDHARMA PARTY/POLITICAL BASE

CHAIWAT CHUENKOSUM : THE FORMATION AND MAINTENANCE OF POLITICAL
BASE OF PALANGDHARMA PARTY IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR :
ASSOC. PROF. PREECHA HONGKRILERT, Ph.D., 240 pp. ISBN 974-583-290-1

The aim of the research is to identify the means pertaining to
the formation and maintenance of the political power base of Palangdharma
Party in Bangkok metropolis.

The methods of study are as follows:

1. The literature survey
2. The field survey, emphasizing mainly the interviews of the
leading members of the Palangdharma Party.

According to the research survey, the Party's success has been
significantly due to its political leadership, organization and its
political training and relevant socialization. Especially, the image
building programs have reinforced the trust and the satisfaction of the
members and the general voters in those areas, regarded as the political
power base of the Party.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การปกครอง

ลายมือชื่อนิสิต *ไพรัช ธีระภรณ์*

สาขาวิชา การปกครอง

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ไพรัช*

ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาและความเมตตาจาก "ครู" ผู้เป็นที่เคารพยิ่งของศิษย์ ศาสตราจารย์จรรยา สุภาพ เป็นผู้กรุณาให้การแนะนำ รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตธนาภิรักษ์ เป็นผู้ให้การช่วยเหลือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้ควบคุมดูแลและกระตุ้นเตือนด้วยความห่วงใยตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ให้การสัมภาษณ์ข้อมูลในการศึกษาทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้ความร่วมมือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ ส.ส.ร.เนศพรนิพนธ์พงศ์ ส.ส. กทม. เขต 10 พรรคนั่งธรรม และนายนิริยะ ฉันทติตถ ปัสตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ที่ได้ช่วยเหลือติดต่อประสานงานกับบุคลากรของพรรคนั่งธรรม จนได้รับความร่วมมือด้วยดีในการสัมภาษณ์ข้อมูล

ขอมนัสการกราบขอบพระคุณ หลวงปู่ศรีจันทร์ วัณนาโก และพระมหาสุทัศน์ สุวัศโก โนวัดศรีสุทธาวาส (เลขหลง) จังหวัดเลยที่ได้ให้ความเมตตากรุณาและให้ทางสว่างในการดำเนินชีวิตแก่ศิษย์ ขอขอบพระคุณบ๊อม (จรรยา เรืองกาญจนเศรษฐ) และคุณพ่อคุณแม่ที่ได้ช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยความจริงใจ ขอขอบคุณปลัดหนึ่งที่เอื้อเฟื้อผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอ ขอขอบคุณสำหรับน้ำใจไมตรีจากเพื่อน ๆ สิ่งดำรุ่นที่ 39 เพื่อน SIP รุ่นที่ 11 เพื่อน ๆ ปริญญาโทรุ่นที่ 4

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณสถานศึกษาสง่าพระนาม "จุฬาลงกรณ์" และรองศาสตราจารย์ ดร. กริช สืบสนธิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ช่วยชุบชีวิตผู้วิจัย จนยืนหยัดรับใช้สังคมได้จนทุกวันนี้

ส่วนดีทั้งหมดของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้คุณแม่จันทร์เพ็ญผู้เป็นที่รักยิ่ง ผู้ซึ่งให้ชีวิต กำลังใจ และความห่วงใยต่อผู้วิจัย ขออุทิศส่วนกุศลที่เกิดขึ้นจากการกระทำทั้งหมดของผู้วิจัยแด่ดวงวิญญาณของคุณพ่ออัมพรผู้ล่วงลับไปแล้ว

กราบขอบพระคุณอีกครั้ง สำหรับความรัก ความห่วงใย ความปรารถนาดี ตลอดจนข้อเสนอแนะและความช่วยเหลือ จนกระทั่งผู้วิจัยประสบความสำเร็จด้วยดี

ชัยวัฒน์ ชื่นโกสุม

สิงหาคม 2536

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
สภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
สมมุติฐานในการศึกษา.....	10
ขอบเขตเกี่ยวกับระยะเวลา.....	10
ความหมายของศัพท์.....	10
วิธีการศึกษา.....	11
การเสนอรายงานการศึกษา.....	11
2 แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....	12
แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง.....	12
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง.....	24
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง.....	32
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ.....	36
แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยน และระบบความสัมพันธ์ของคนไทย.....	41

3	วิวัฒนาการของพรรคพลังธรรม.....	50
	กลุ่มรวมพลัง.....	50
	พรรคพลังธรรม การก่อตั้งและความเป็นมา.....	54
	คณะกรรมการบริหารพรรค.....	69
	สมาชิกภาพของพรรค.....	75
	ระบบอำนาจการพรรค.....	76
	ระบบการเงินพรรค.....	77
4	ยุทธวิธีในการสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียง.....	79
	ภาวะผู้นำทางการเมืองของพรรค.....	79
	การจัดองค์กรทางการเมืองของพรรค.....	116
	โรงเรียนการเมืองของพรรค.....	157
	การทำโครงการที่เสริมสร้างภาพลักษณ์อันเป็นที่ยอมรับ ของฐานคะแนนเสียงของพรรค.....	178
	บทวิเคราะห์การสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียงของ พรรคพลังธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร.....	197
5	สรุปและข้อเสนอแนะ	206
	แนวโน้มและศักยภาพในการสร้างและรักษาฐานคะแนนเสียงของ พรรคพลังธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร.....	218
	บรรณานุกรม.....	223
	ภาคผนวก.....	229
	ประวัติผู้เขียน.....	240

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	แสดงผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2528.....	53
3.2	แสดงรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคพลังธรรมที่ได้รับการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531.....	58
3.3	แสดงผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2533.....	60
3.4	แสดงรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคพลังธรรมที่ได้รับการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535.....	61
3.5	แสดงผลการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2535.....	64
3.6	แสดงรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคพลังธรรมที่ได้รับการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535.....	66
3.7	แสดงรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมชุดที่ 1 (พ.ศ. 2532-2534).....	71
3.8	แสดงรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมชุดที่ 2 (พ.ศ. 2532-2534).....	72
3.9	แสดงรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมชุดที่ 3 (พ.ศ. 2534-2536).....	73
3.10	แสดงรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมชุดที่ 4 (พ.ศ. 2536-2538).....	74

สารบัญแนภาพ

แนภาพที่		หน้า
4.1	แสดง โครงสร้างการบริหารของพรรคคนลัทธิธรรม.....	117
4.2	แสดงการจัดองค์การเพื่อการเลือกตั้งของพรรคคนลัทธิธรรม.....	137
4.3	แสดงวงจรความสัมพันธ์ของคนไทย.....	152

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย